

**The Theresienstadt Centre
for Genocide Studies**

Centrum studií genocid Terezín

Prezident České republiky Miloš Zeman
Předseda Senátu Parlamentu České republiky Miloš Vystrčil
Předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky Radek Vondráček
Předseda vlády České republiky Andrej Babiš

V Terezíně 7. října 2020

Věc: Výzva Centra studií genocid Terezín nejvyšším ústavním činitelům České republiky

Vážený pane prezidente, vážený pane předsedo Senátu, vážený pane předsedo Poslanecké sněmovny, vážený pane předsedo vlády,

obracíme se na Vás v souvislosti s pokračující eskalací konfliktu v oblasti Náhorního Karabachu a dopady zahraniční politiky Turecké republiky.

V duchu Ústavy ČR, demokratických tradic meziválečné Československé republiky, rezolucí Poslanecké sněmovny a Senátu Parlamentu ČR odsuzující genocidní násilí *kedekoli na Zemi* a závazných norem mezinárodního práva, zejména Úmluvy o zabránění a trestání zločinu genocidy, Vás vyzýváme k:

- Jednoznačnému uznání historických událostí první světové války, kdy došlo v důsledku nacionalistické politiky mladotureckého režimu ke spáchání genocidy arménských, řeckých a asyrských křesťanů na území Osmanské říše;
- Poskytnutí mezinárodní ochrany etnickým a náboženským skupinám ohrožených genocidní a extremistickou politikou v oblasti Středomoří, Blízkého Východu a Kavkazu;
- Iniciování kroků, které na poli mezinárodní diplomacie povedou k okamžité prevenci masového násilí na arménském civilním obyvatelstvu Náhorního Karabachu a k mírovému řešení konfliktu mezi Ázerbájdžánem a Arménií;
- Jednoznačnému odsouzení agresivní zahraniční politiky Turecka, kterou ohrožuje jak spojence v NATO, členské státy EU, tak i další země;
- Uskutečnění konkrétních kroků vůči nedemokratickým režimům Turecka a Ázerbájdžánu, tak, aby Česká republika jako demokratická země Evropy tyto zločinné režimy svou politikou přestala legitimizovat.

.....
Mgr. Šimon Krbec, zakladatel a výkonný ředitel Centra studií genocid Terezín

Signatáři Výzvy:

PhDr. Petr Šulc, historik a předseda správní rady Centra studií genocid Terezín

Mgr. Pavel Chalupa, zakladatel a umělecký ředitel Centra studií genocid Terezín

Mgr. Josef Kraus, PhD., politolog a bezpečnostní expert

Mgr. Tomáš Šmíd, PhD., politolog a bezpečnostní expert

Centrum studií genocid Terezín (Výzkumné centrum archeologie zla, o.p.s.)

IČ: 271 71 621 DIČ: CZ27171621

Sídlo: Praha 3 - Žižkov, Řehořova 992/10, PSČ 130 00

Korespondenční adresa a kancelář: Terezín, Akademická 409, PSČ 411 55

Kontaktní osoba:

Mgr. Šimon Krbec, výkonný ředitel, mobil: 773 937 864, email: simon.krbec@gmail.com

Příloha: Zdůvodnění Výzvy

Vážený pane prezidente, vážený pane předsedo Senátu, vážený pane předsedo Poslanecké sněmovny, vážený pane předsedo vlády,

Dne 27. září 2020 v ranních hodinách zahájily ozbrojené síly Ázerbájdžánské republiky rozsáhlé vzdušné, raketové a pozemní útoky podél tzv. kontaktní linie v oblasti Náhorního Karabachu, kde žije početná arménská komunita. Útok na karabašskou enklávu přichází v době, kdy mezinárodní společenství zprostředkovalo k letitému sporu o Náhorní Karabach mírové rozhovory v rámci tzv. Minské skupiny. Agrese Ázerbájdžánu – podle dostupných indicií dlouho připravovaná – je tak jednoznačným popřením snah o urovnání mezinárodního konfliktu, který má své kořeny v hluboké minulosti.

Na aktuální situaci je znepokojující nejen intenzita útoků ze strany Ázerbájdžánské republiky, ale i otevřené zapojení a rétorika Turecké republiky, která ústy svého prezidenta Recepa Tayyipa Erdoğanova vyjádřila podporu ázerbájdžánskému útoku na arménské civilní obyvatelstvo Náhorního Karabachu. Podle ověřených zpráv a nezávislých zdrojů je ázerbájdžánský útok veden nejen na vojenské cíle, ale i civilisty – a to prostřednictvím nedovolených prostředků jako jsou kazetové bomby. S ohledem na povahu režimů a státních zřízení vládnoucích v Ázerbájdžánské a Turecké republice (jedná se fakticky o diktatury, které své občany perzekuuji vězněním, mučením a dalšími represemi) je navíc otázkou, k jakým represáliím by vůči civilnímu arménskému obyvatelstvu došlo v případě, že by území Náhorního Karabachu bylo dobyto ázerbájdžánskými vojsky s podporou Turecka.

Je všeobecně známým faktem, že arménská menšina byla jednou ze skupin, která v historii čelila nevybíravé genocidní politice ze strany Osmanské říše a později i nástupnické Turecké republiky. Tato tragická minulost je dodnes součástí oficiální popíračské politiky Turecka, které zodpovědnost i samotné historické skutečnosti genocidy Arménů, Řeků a Asyránů odmítá uznat. Je to přitom turecký prezident Erdoğan, který v posledních několika letech obnovil rétoriku osmanské expanze. Jeho slova doprovázejí kontroverzní činy, kterými porušuje mezinárodní právo a ohrožuje existenci celých státních útvarů. Ať se jedná o turecké angažmá v Libyi, útoky na Kypr a Řecko, politiku teroru vůči kurdské menšině v Turecku, perzekuci politických odpůrců (vnitřních nepřátel), vojenskou anexi části Sýrie nebo podíl na aktuálním útoku na arménské civilní obyvatelstvo – veškeré tyto akty jsou jednoznačným dokladem o vzrůstající agresivní zahraniční politice Turecka.

Historické reminiscence osmanské expanzivní politiky jsou nebezpečím hned z několika důvodů. Sen o obnově Osmanské říše je paralelou k vizi tzv. panturkické říše, o kterou usilovali turečtí nacionalisté v období před a během první světové války. Oběťmi této politiky bylo přibližně 1,5 milionu vyvražděných arménských, řeckých a asyrských křesťanů, zničená města, kláštery, kostely a celé kulturní celky. Již několik let s velkým neklidem pozorujeme vzrůstající tendence návratu genocidních myšlenek tureckého vedení. Historická zkušenost ukazuje, že ten, kdo spáchání genocidy popírá a zamlčuje, je připraven ji kdykoli opakovat. Symbolickým vyjádřením tohoto návratu do minulosti je výrok předsedy tureckého úřadu pro náboženské záležitosti Ali Erbase z letošního července, který během modliteb v původně křesťanském chrámu Hagia Sofia v Istanbulu prohlásil: „Sultán Mehmed dobyvatel věřil, že tento chrám bude mešitou až do soudného dne. Podle našeho přesvědčení je tento základ nedotknutelný. Kdokoliv se ho dotkne, shoří. Každý, kdo se postaví proti tomuto dědictví, bude proklet!“ Je tragickou skutečností, že autor tohoto skandálního nenávislného výroku je oficiálním představitelem členského státu Severoatlantické aliance. Tedy mezinárodního vojenského paktu stojícího na principu společné touhy jeho členů „žít v míru se všemi národy a všemi vládami“.

Vážení ústavní činitelé,

poslanci a senátoři Parlamentu ČR v nedávné době přijali dvě rezoluce odsuzující zločiny proti lidskosti páchané nacisty v letech druhé světové války na židovském, romském a slovanském obyvatelstvu i genocidu Arménů a dalších náboženských a etnických skupin na území Osmanské říše v letech první světové války. Poslanecké i senátní usnesení výslovně odsoudilo „jakékoliv další genocidní násilí páchané kdekoli na Zemi“ a vyzvalo mezinárodní společenství k účinné spolupráci při prevenci porušování lidských práv ve světě a k řešení sporů mírovými prostředky.

Reakce Vlády České republiky byla jak v případě poslanecké, tak i senátní rezoluce velmi odměřená. Ministři zahraničí Lubomír Zaorálek a Tomáš Petříček buď zpochybnili závaznost parlamentních usnesení nebo dokonce jeho obsah, jak tomu bylo v případě ministra zahraničí Tomáše Petříčka, který letos v červnu prohlásil, že „usnesení přijaté Senátem neodráží vládní pozici k tragickým událostem v Osmanské říši, při nichž bylo v letech první světové války a počátkem 20. let 20. století zavražděno více než milion Arménů.“

Jsme toho názoru, že ve světle aktuálních událostí nastal čas k přehodnocení tohoto postoje vlády a dalších institucí České republiky.

Současná zahraniční politika Turecké republiky má závažně lidskoprávní a humanitární následky. Je vedena nenávisťnými výpady vůči menšinám a malým národům v oblastech strategického zájmu Turecka. Vojenské akce, které jsou porušením mezinárodního práva, ohrožují civilní obyvatelstvo. Turecké vedení se nijak netají ambicemi, které jsou prakticky identické s expanzivní politikou osmanské říše a mladotureckého nacionalistického režimu. O tom, že prezident Erdoğan nezná ve svých myšlenkách a záměrech hranic, svědčí jeho nedávný výrok: „Jeruzalém je náš.“

Ambivalentní postoj Západu k politice Turecka, jakož i konání Evropské unie a Severoatlantické aliance, je nadále neakceptovatelný. Osud židovského obyvatelstva Evropy ve čtyřicátých letech 20. století, tragické události v bosenské Srebrenici či africké Rwandě a celá řada dalších historických či současných epizod masového násilí má své kořeny v selhání mezinárodního společenství. Nedovolte, vážení ústavní činitelé, dalšímu opakování genocidních hrůz.